

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

P8_TA(2018)0174

Białoruś

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie Białorusi (2018/2661(RSP))

(2019/C 390/12)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje i zalecenia w sprawie Białorusi,
 - uwzględniając przeprowadzone na Białorusi wybory parlamentarne z dnia 11 września 2016 r., wybory prezydenckie z dnia 11 października 2015 r. oraz wybory samorządowe z dnia 18 lutego 2018 r.,
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 20 lutego 2018 r. w sprawie wyborów samorządowych na Białorusi,
 - uwzględniając oświadczenie rzecznika wiceprzewodniczącej / wysokiej przedstawiciel z dnia 25 marca 2018 r. w sprawie wydarzeń, do których doszło w czasie przygotowań do Dnia Wolności na Białorusi i w czasie samych obchodów,
 - uwzględniając konkluzje Rady w sprawie Białorusi, zwłaszcza konkluzje z dnia 15 lutego 2016 r., w których zniesiono sankcje wobec 170 osób i trzech przedsiębiorstw białoruskich oraz określono ramy dialogu politycznego i warunki bardziej pozytywnego rozwoju stosunków między UE a Białorusią, zwłaszcza w odniesieniu do reform demokratycznych,
 - uwzględniając wnioski ze szczytu Partnerstwa Wschodniego z dnia 24 listopada 2017 r. oraz zatwierdzenie 20 celów na 2020 r., które mają przynieść rezultaty odczuwalne dla obywateli,
 - uwzględniając wizytę komisarza Johannaesa Hahna na Białorusi w styczniu 2018 r. oraz trwające negocjacje w sprawie priorytetów partnerstwa UE i Białorusi,
 - uwzględniając decyzję Rady do Spraw Zagranicznych o przedłużeniu o rok, do lutego 2019 r., obowiązywania pozostałych środków ograniczających wobec Białorusi, w tym embarga na broń, zakazu wywozu towarów, które mogą być użyte do represji wewnętrznych, oraz zamrożenia aktywów i zakazu podróży dla czterech osób powiązanych z niewyjaśnionym zaginięciem dwóch polityków opozycji, przedsiębiorcy i dziennikarza w 1999 i 2000 r.,
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i wszystkie konwencje o prawach człowieka, których stroną jest Białoruś,
 - uwzględniając raport specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji praw człowieka na Białorusi z dnia 28 marca 2018 r.,
 - uwzględniając art. 135 ust. 5 i art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że po wyborach prezydenckich z 2015 r. i wyborach parlamentarnych z 2016 r. w dniu 18 lutego 2018 r. na Białorusi przeprowadzono wybory samorządowe; mając na uwadze, że Białoruś nadal nie wdrożyła wydanych już przed dłuższym czasem zaleceń Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (OBWE/ODIHR) i Komisji Weneckiej dotyczących ordynacji i procedur wyborczych; mając na uwadze, że według dyplomatów zagranicznych i obserwatorów białoruskich wybory samorządowe przeprowadzone w lutym 2018 r. tylko potwierdziły niedociągnięcia;

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

- B. mając na uwadze, że w lutym 2016 r. UE w geście dobrej woli zniosła większość środków ograniczających wobec białoruskich urzędników i osób prawnych, by zachęcić Białoruś do poprawy w obszarze praw człowieka, demokracji i praworządności;
- C. mając na uwadze, że UE wielokrotnie podkreślała, że poszanowanie podstawowych wolności, praworządności i praw człowieka to nieodzowny warunek poprawy i dalszego rozwoju stosunków między UE a Białorusią; mając jednak na uwadze, że sytuacja w tym kraju jest nadal niepokojąca, gdyż zauważyć można tylko bardzo ostrożne i ograniczone działania na rzecz poprawy sytuacji;
- D. mając na uwadze opóźnienia w realizacji długo oczekiwanych reform konstytucyjnych i legislacyjnych, które umożliwiłyby rozwój prawdziwej demokracji;
- E. mając na uwadze, że nie podjęto próby reformy ordynacji wyborczej, a wybory samorządowe w lutym 2018 r. wykazały, że nadal dochodzi do licznych i poważnych uchybień i nieprawidłowości proceduralnych oraz że nadal istnieją ramy prawne ograniczające prawa polityczne na wszystkich etapach kampanii wyborczej oraz problemy podczas obserwacji wyborów, głosowania i liczenia głosów; mając na uwadze, że od 1994 r. na Białorusi nie przeprowadzono ani jednych wolnych i uczciwych wyborów;
- F. mając na uwadze, że na wybory samorządowe nie zaproszono obserwatorów międzynarodowych, a obserwatorzy białoruscy zgromadzili namacalne dowody na masowe, prowadzone w całym kraju działania służące zawyżeniu frekwencji, i na głosowanie wielokrotne, czyli tzw. karuzelę wyborczą, którą skądinąd wykorzystano po raz pierwszy od lat;
- G. mając na uwadze trwające akcje zastraszania, w tym liczne przypadki zatrzymania niezależnych i związanych z opozycją działaczy, polityków i dziennikarzy; mając na uwadze, że po raz kolejny uniemożliwiono wybitnym opozycjonistom, działaczom prodemokratycznym i obrońcom praw człowieka udział w przygotowaniach do demonstracji organizowanej w Mińsku wbrew zakazowi władz z okazji przypadającej na 25 marca 2018 r. setnej rocznicy ogłoszenia niepodległości Białorusi, a także udział w samej demonstracji, lub też zostali oni aresztowani, aczkolwiek większość z nich zwolniono następnie bez postawienia zarzutów;
- H. mając na uwadze, że dwóch więźniów politycznych, Michaił Żamczużny i Zmicier Palienka, nadal przebywa w więzieniu;
- I. mając na uwadze, że Parlament Europejski od lat wspiera białoruskie społeczeństwo obywatelskie, czego wyraz dał m.in., przyznając Nagrodę im. Sacharowa Białoruskiemu Stowarzyszeniu Dziennikarzy (w 2004 r.) i Alaksandrowi Milinkiewiczowi (w 2006 r.);
- J. mając na uwadze, że wydarzenia, do których doszło w czasie obchodów Dnia Wolności w 2018 r., to kolejny dowód, że rząd Białorusi nie zamierza zrezygnować z dawnej polityki masowych represji wobec obywateli chcących korzystać z praw przewidzianych w konstytucji i traktatach międzynarodowych;
- K. mając na uwadze, że w dniu 24 stycznia 2018 r. Ministerstwo Informacji arbitralnie zablokowało dostęp z terytorium Białorusi do niezależnego internetowego serwisu informacyjnego Charter97.org; mając na uwadze, że wszczęto postępowania karne przeciwko niezależnym blogerom; mając na uwadze, że kolejnym poważnym zagrożeniem dla wolności słowa w tym kraju jest możliwe przyjęcie projektu poprawek do ustawy medialnej;
- L. mając na uwadze, że w dniu 25 października 2016 r. Białoruś przyjęła pierwszy krajowy plan działania na rzecz praw człowieka, zatwierdzony uchwałą Rady Ministrów Białorusi i określający główne kierunki działań mających prowadzić do wypełnienia zobowiązań Białorusi w dziedzinie praw człowieka;
- M. mając na uwadze, że Białoruś to jedyne państwo w Europie, w którym wciąż wykonuje się karę śmierci; mając na uwadze, że zdaniem specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji praw człowieka na Białorusi wyroki śmierci w tym kraju można uznać za wysoce dyskusyjne ze względu na brak niezależnego sądownictwa i sprawiedliwych procesów;
- N. mając na uwadze, że UE i Białoruś negocjują obecnie specjalnie dostosowane priorytety partnerstwa, w którym główne obszary zainteresowania obejmują rozwój gospodarczy i modernizację, wzmocnienie instytucji i dobre sprawowanie władzy, jakość sieci połączeń i kontakty międzyludzkie; mając na uwadze, że rząd Białorusi niezmiennie powtarza, że dąży do normalizacji stosunków z UE, zniesienia pozostałych sankcji i liberalizacji systemu wizowego; mając jednak na uwadze, że postępy w tych dziedzinach uzależnione są od woli politycznej i zaangażowania Białorusi na rzecz wartości demokratycznych, praworządności i podstawowych wolności;

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

1. popiera politykę „krytycznego zaangażowania” UE wobec Białorusi pod warunkiem uzależnienia go od konkretnych działań na rzecz demokracji oraz od pełnego poszanowania podstawowych wolności i praw człowieka przez władze białoruskie;
2. z rozczarowaniem zauważa, że mimo wcześniejszych apeli nie wykonano zaleceń wydanych przez OBWE/ODIHR i Komisję Wenecką po wyborach prezydenckich w 2015 r. i wyborach parlamentarnych w 2016 r., a zalecenia te miały być wdrożone przed wyborami samorządowymi w 2018 r.; wzywa władze Białorusi do bezzwłocznego wznowienia prac nad całościową reformą systemu wyborczego w ramach szerzej zakrojonego procesu demokracji i we współpracy z partnerami międzynarodowymi;
3. ubolewa z powodu nękania dziennikarzy i niezależnych mediów na Białorusi po wyborach samorządowych, w tym z powodu bezprawnego usunięcia z lokalu wyborczego i brutalnego pobicia dziennikarza telewizji Bielsat Andrusia Kozieła oraz z powodu zablokowania portalu Charter97;
4. nalega na władze Białorusi, aby niezwłocznie i bezwarunkowo zniosły blokadę popularnego niezależnego internetowego serwisu informacyjnego Charter97.org, aby wycofały zmiany ustawy medialnej, których przyjęcie zagroziłoby wolności wypowiedzi, a także aby zaprzęstały prześladowania niezależnych blogerów za korzystanie z wolności słowa;
5. zauważa, że liczba przedstawicieli opozycji demokratycznej w okręgowych lokalach wyborczych była nieproporcjonalnie niska w stosunku do liczby złożonych wniosków;
6. wyraża rozczarowanie powtarzającymi się przypadkami odmowy rejestracji partii opozycji demokratycznej; wzywa do zniesienia ograniczeń i złagodzenia procedury rejestracji partii politycznych na Białorusi; podkreśla, że wszystkie partie polityczne muszą mieć prawo do prowadzenia nieograniczonej działalności politycznej, zwłaszcza w okresie kampanii wyborczej; wzywa do uchylecia art. 193 ust. 1 białoruskiego kodeksu karnego, który uznaje udział w działaniach niezarejestrowanych organizacji za niezgodny z prawem;
7. ubolewa nad nieproporcjonalną reakcją władz białoruskich na próbę zorganizowania przez działaczy opozycji – mimo zakazu władz – wiecu z okazji obchodów Dnia Wolności 25 marca 2018 r., podczas którego aresztowano dziesiątki osób, w tym przywódców opozycji oraz byłych kandydatów na prezydenta: Michała Statkiewicza i Władzimira Niakłajewa; przypomina, że wolność zgromadzeń i zrzeszania się to podstawowe prawo człowieka; podkreśla, że każdy duży krok wstecz w dziedzinie demokracji i poszanowania podstawowych wolności, w tym dalsze zatrzymywania więźniów politycznych, powinien w każdym przypadku pociągać za sobą zdecydowaną reakcję ze strony UE w jej stosunkach z Białorusią;
8. zdecydowanie domaga się uwolnienia Michaiła Zamczużnego i Zmiciera Palienki, dwóch działaczy społeczeństwa obywatelskiego przetrzymywanych obecnie ze względów politycznych, a także rehabilitacji wszystkich byłych więźniów politycznych i przywrócenia im praw obywatelskich i politycznych;
9. ponownie wzywa władze białoruskie do zadbania o to, aby bez względu na okoliczności przestrzegano zasad demokracji, praw człowieka i podstawowych wolności zgodnie z Powszechną deklaracją praw człowieka oraz międzynarodowymi i regionalnymi instrumentami praw człowieka ratyfikowanymi przez Białoruś;
10. zwraca uwagę, że poszanowanie podstawowych wolności stanowi kluczowy element dobrze funkcjonującej demokracji; wzywa władze białoruskie do zaangażowania się w konstruktywny i otwarty dialog z opozycją demokratyczną oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego z myślą o zagwarantowaniu swobód i praw obywatelskich – w szczególności prawa do zrzeszania się, pokojowych zgromadzeń i wypowiedzi – a także do zapewnienia ram dla działalności wolnych i niezależnych mediów;
11. ponawia zdecydowany apel do Białorusi, by przyłączyła się do światowego moratorium na wykonywanie kary śmierci, co byłoby pierwszym krokiem w kierunku definitywnego zniesienia tej kary; przypomina, że kara śmierci jest wyrazem niehumanitarnego i poniżającego traktowania, nie ma dowiedzonego skutku odstraszałającego i sprawia, że ewentualne błędy sądu stają się nieodwracalne; zauważa z ubolewaniem, że sądy białoruskie wydały nowe wyroki kary śmierci w 2018 r.;

Czwartek, 19 kwietnia 2018 r.

12. wzywa ESDZ i Komisję, aby w dalszym ciągu udzielały wsparcia organizacjom społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi i za granicą; podkreśla w tym kontekście potrzebę wspierania wszelkich niezależnych źródeł informacji dla społeczeństwa białoruskiego, w tym przekazów medialnych w języku białoruskim, również z zagranicy;
13. przyjmuje do wiadomości dialogi sektorowe między UE a Białorusią na poziomie technicznym oraz rozszerzenie współpracy w dziedzinach takich jak reforma gospodarcza, efektywne gospodarowanie zasobami, gospodarka ekologiczna i ochrona środowiska; wzywa ESDZ i Komisję, aby priorytetowo traktowały bezpieczeństwo białoruskiej elektrowni jądrowej w Ostrowcu, a także zagwarantowały, że postępy w stosunkach między UE a Białorusią będą uzależnione od większej otwartości i aktywniejszej współpracy, a także od przestrzegania w pełni przez Białoruś międzynarodowych norm w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony środowiska;
14. ubolewa, że obecny dialog dotyczący praw człowieka nie przynosi konkretnych rezultatów, oraz wzywa Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka do znalezienia sposobów i środków wspierania pełnej i skutecznej ochrony praw człowieka na Białorusi; domaga się uwolnienia wszystkich więźniów politycznych;
15. odnotowuje toczące się obecnie negocjacje w sprawie priorytetów partnerstwa między UE a Białorusią i oczekuje ich szybkiego zakończenia; partnerstwo to ma rozszerzyć zakres współpracy dwustronnej z korzyścią dla obywateli obu stron i umożliwi Białorusi dostęp do szerszego zakresu pomocy finansowej i współpracy, która będzie jednak uzależniona od podjęcia przez ten kraj zdecydowanych i konkretnych kroków w kierunku demokracji i otwartości, a także w pierwszej kolejności od przeprowadzenia kompleksowej reformy ordynacji wyborczej; z zadowoleniem przyjmuje w związku z tym plan Komisji, by podnieść poziom pomocy finansowej na lata 2018–2020; domaga się wyraźniejszych zobowiązań rządu Białorusi do przeprowadzenia reform oraz zaleca opracowanie planu działania na rzecz zacieśnienia stosunków między UE a Białorusią zawierającego punkty odniesienia i harmonogram wprowadzania w życie takich zobowiązań;
16. nawołuje do udzielania przez UE stałego wsparcia organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i obrońcom praw człowieka oraz wzywa Komisję do ścisłej współpracy z Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego oraz do stosowania się do jego zaleceń; wzywa rząd Białorusi, by zapewnił udział społeczeństwa obywatelskiego w procesach kształtowania polityki na szczeblu lokalnym i krajowym, czerpiąc inspirację z wytycznych przyjętych przez Radę Europy w dniu 27 listopada 2017 r.; zauważa coraz bliższe wzajemne relacje między Białorusią a tą organizacją;
17. wzywa w związku z tym ESDZ i Komisję do znalezienia sposobów informowania białoruskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego o dialogu UE-Białoruś i toczących się negocjacjach oraz konsultowania się z nimi w tej sprawie;
18. z zadowoleniem odnotowuje, że rozpoczęto realizację partnerstwa na rzecz mobilności między UE a Białorusią, i oczekuje na finalizację umowy o ułatwieniach wizowych oraz umowy o readmisji między UE a Białorusią, które będą stanowić istotny wkład w zacieśnienie kontaktów międzyludzkich i gospodarczych;
19. z zadowoleniem przyjmuje decyzję władz w Mińsku, które od lutego 2018 r. zezwoliły na krótkie bezwizowe pobyty na Białorusi cudzoziemcom z 80 państw;
20. z zadowoleniem przyjmuje postępy w promowaniu wymian młodzieżowych i kontaktów międzyludzkich między UE a Białorusią, m.in. w ramach unijnego planu mobilności MOST, programu Erasmus+, programu „Horyzont 2020” i instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji TAIEX, a także dzięki przystąpieniu Białorusi do procesu bolońskiego; domaga się wdrożenia procesu bolońskiego zgodnie z planem działania uzgodnionym wspólnie przez europejski obszar szkolnictwa wyższego i Białoruś, gdyż proces ten przyniesie wiele korzyści młodym Białorusinom oraz jeszcze bardziej usprawni wymianę z UE oraz przyczyni się do jeszcze bardziej ożywionych kontaktów międzyludzkich;
21. wzywa do odnowienia mandatu specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji praw człowieka na Białorusi; wzywa rząd Białorusi do pełnej współpracy z tym sprawozdawcą; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by propagowały i wsparły przedłużenie mandatu specjalnego sprawozdawcy ONZ, a także wzywa Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka do współpracy ze specjalnym sprawozdawcą ONZ na rzecz poprawy sytuacji w tym kraju;
22. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Radzie, Biuru Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE, Radzie Europy, rządów i parlamentom państw członkowskich, a także władzom białoruskim.